

STĀVOKLIS
SAVIENĪBĀ
2018. GADĀ

Brīvas un taisnīgas Eiropas Parlamenta vēlēšanas

#SOTEU

2018. gada 12. septembrī

“Es vēlos, lai Eiropas pilsoņi nākamā gada maijā var veikt politisko izvēli taisnīgās, drošās un pārredzamās Eiropas Parlamenta vēlēšanās. Tiešsaistes pasaulē iejaukšanās un manipulācijas risks vēl nekad nav bijis tik augsts. Ir laiks modernizēt vēlēšanu noteikumus, lai tie ietu kopsolī ar digitālo laikmetu un aizsargātu demokrātiju Eiropā.”

Žans Klods Junkers, 2018. gada 12. septembris

Savienības demokrātisko sistēmu noturības nodrošināšana ir daļa no drošības savienības. Tādēļ, lai palīdzētu nodrošināt nākamā gada Eiropas Parlamenta **vēlēšanu brīvu, taisnīgu un drošu** norisi, priekšsēdētājs Ž. K. Junkers savā ikgadējā runā par stāvokli Savienībā nāca klajā ar konkrētu pasākumu kopumu. Šodien Komisija ieskicē iespējamus vēlēšanu apdraudējumus un piedāvā risinājumus, kā valstu valdības un iestādes, politiskās partijas, plašsaziņas līdzekļi un digitālās platformas tos varētu novērst.

Ierosinātajos pasākumos ietverts:

- ieteikums par vēlēšanu sadarbības tīkliem, pārredzamību tiešsaistē, aizsardzību pret kiberdrošības incidentiem un dezinformācijas kampaņu apkarošanu;
- norādījumi par ES Vispārīgās datu aizsardzības regulas piemērošanu;
- leģislatīvs grozījums, kas paredz stingrākus noteikumus par Eiropas politisko partiju finansēšanu.

Pasākumu kopums Eiropas Parlamenta vēlēšanu aizsardzībai koncentrēts uz šādiem aspektiem

DATU AIZSARDZĪBA: personas datu aizsardzības uzlabošana vēlēšanu kontekstā

PĀRREDZAMĪBA: tiešsaistes politiskās reklāmas pārredzamības garantēšana

KIBERDROŠĪBA: vēlēšanu aizsardzība no kiberuzbrukumiem

SADARBĪBA: valsts un Eiropas līmeņa sadarbības uzlabošana saistībā ar iespējamiem Eiropas Parlamenta vēlēšanu apdraudējumiem

ATTIECĪGAS SANKCIJAS: garantēšana, lai visi ievērotu vēlēšanu noteikumus

DATU AIZSARDZĪBA

Nesenie atklājumi, tostarp "Facebook/Cambridge Analytica" lietā, kur tiek uzskatīts, ka personas dati ir izmantoti ļaunprātīgi, ir vērsuši uzmanību uz konkrētu tiešsaistes pasākumu radīto risku vēlēšanu procesos.

Komisija sniedz **norādījumus** Eiropas politiskajām partijām, fondiem, valsts iestādēm, kas organizē vēlēšanas, kā arī sociālo plašsaziņas līdzekļu platformām **par to, kā vēlēšanu kontekstā piemērot jauno ES Vispārīgo datu aizsardzības regulu, kas piemērojama kopš 2018. gada maija.**

PĀRREDZAMĪBA

Lai gan aizsardzības pasākumus un noteikumus piemēro vēlēšanu organizēšanai bezsaistē, piemēram, vēlēšanu izdevumu pārredzamība un ierobežojumi, klusuma periodi un vienlīdzīga attieksme pret kandidātiem plašsaziņas līdzekļos vēlēšanu laikā, šie noteikumi ir neaizsargāti pret to apiešanu tiešsaistē.

Komisija jau sākusi darbu, lai novērstu dezinformāciju tiešsaistē. Rīcības kodeksam būtu jāliek tiešsaistes platformām un reklāmas nozarei nodrošināt politiskās reklāmas pārredzamību un ierobežot tās mērķtiecīgas izplatīšanas iespējas. Paredzams, ka kodeksu apstiprinās līdz 2018. gada septembra beigām. Komisija rūpīgi sekos procesam, izvērtēs panākto un analizēs Rīcības kodeksa pirmos rezultātus līdz 2018. gada beigām.

Komisija sniedz ieteikumus ES valstu iestādēm un politiskajām partijām un fondiem par to, kā **nodrošināt politiskās reklāmas pārredzamību:**

politiskajām partijām, fondiem un kampaņu organizācijām būtu iedzīvotājiem jādara pieejama informācija par to, cik daudz naudas kampaņā tiek tērēts par tiešsaistes reklāmu;

tām skaidri jānorāda, kura partija vai politiskā atbalsta grupa stāv aiz apmaksātās politiskās reklāmas tiešsaistē;

tām būtu jādalās ar Eiropas iedzīvotājiem informācijā par šādas reklāmas izplatīšanas mērķorientāciju;

ja šie principi netiek ievēroti, dalībvalstīm būtu jāpiemēro attiecīgas vēlēšanu sankcijas.

SADARBĪBA VALSTS UN EIROPAS LĪMENĪ

Dažādu vēlēšanu procesā iesaistīto dalībnieku sadarbība valsts un ES līmenī palīdzēs atklāt iespējamos riskus, tostarp kiberdraudus, vēlēšanām un ātri risināt šos jautājumus.

Komisija 2018. gada aprīlī organizēja pirmo ES valstu apmaiņu ar vēlēšanu paraugpraksi. Kā turpinājumu tam, ņemot vērā 2019. gada Eiropas Parlamenta vēlēšanas, Komisija izveidos Eiropas sadarbības tīklu. 2019. gada janvārī un aprīlī tiks organizētas divas papildu sanāksmes.

Komisija iesaka ES valstu iestādēm uzlabot:

- ▶ ▶ **sadarbību valsts līmenī** — katrai valstij būtu jānorīko valsts vēlēšanu sadarbības tīkls, lai koordinētu dažādu iestāžu centienus (iestādes, kas ir kompetentas vēlēšanu jautājumos; iestādes, kas atbild par noteikumu uzraudzību un izpildi saistībā ar darbībām tiešsaistē). Tas ļaus tām ātri atklāt iespējamus draudus Eiropas Parlamenta vēlēšanām un ātri īstenot spēkā esošos noteikumus, tostarp piemērojot sankcijas;
- ▶ ▶ **sadarbību Eiropas līmenī** — katrai valstij būtu jānorīko viens kontaktpunkts šā ieteikuma īstenošanai. Tas atvieglos pieredzes un paraugprakses apmaiņu starp ES dalībvalstīm, tostarp attiecībā uz draudiem, nepilnībām un izpildi.

KIBERDROŠĪBA

Kiberuzbrukumi apdraud vēlēšanas, kampaņas, politiskās partijas, kandidātu vai publisko iestāžu sistēmas un var ietekmēt vēlēšanu procesa integritāti un taisnīgumu.

Komisija kopā ar valstu iestādēm, kas ir atbildīgas par kiberdrošību, un Eiropas Savienības Tīklu un informācijas drošības aģentūru ir izstrādājusi apkopojumu, kurā sniegti īpaši norādījumi par apdraudējumiem, kas saistīti ar kiberdrošību. Līdztekus ieteikumam Komisija ierosina izveidot nacionālo koordinācijas centru tīklu kopā ar jaunu Eiropas kompetenču centriem, lai labāk mērķorientētu un koordinētu pieejamo finansējumu sadarbībai kiberdrošības, pētniecības un inovācijas jomā.

Komisija iesaka:

- ▶ ES dalībvalstu iestādēm pieņemt tehniskus un organizatoriskus pasākumus, **lai pārvaldītu riskus tīkla un informācijas sistēmu drošībai**, ko izmanto Eiropas Parlamenta vēlēšanu organizēšanai;
- ▶ dalībvalstu iestādēm, kas ir atbildīgas par kiberdrošību piemērot izstrādātos norādījumus par apdraudējumiem, kas saistīti ar kiberdrošību.

ATTIECĪGAS SANKCIJAS

Komisija ierosina **ievieš finansīālus sodus 5 % apmērā no attiecīgās Eiropas partijas vai politiskā fonda gada budžeta**, ja tās, mēģinot ietekmēt Eiropas Parlamenta vēlēšanu rezultātus, pārkāpj datu aizsardzības noteikumus. Turklāt jebkura par vainīgu atzītā partija vai fonds nevarētu pieteikties Eiropas Savienības vispārējā budžeta finansējumam gadā, kurā sods tika piemērots. Šos noteikumus īsteno Eiropas politisko partiju un Eiropas politisko fondu iestāde. Gadījumos, kad politiskajā reklamā nav ievēroti pārredzamības principi, dalībvalstu iestādēm būtu jāpiemēro attiecīgas vēlēšanu sankcijas.

